

Dragomir Zupanc

Beograd, Srbija

dragomirzupanc@gmail.com

Vlado Škafar *Devojka i drvo*¹

O prolaznosti je ovde reč.

Prva šifra koju postavlja reditelj jeste vreme. Nijedna dužina kadra nije slučajna. Vremenska dimenzija se ovde određuje kroz stanje, kroz trajanje, i podređena je samoj akterki utopljenoj u pejzaž. Pre svega, treba se u potpunosti identifikovati sa sočnom planiskom travom i poljskim cvećem. Tek kada osetite taj iskonski miris, možete da uđete u osećajnost i komunicirate sa ispovednim tekstom protagonistkinje. U početku je to samo žena, stara žena, postavljena nasred livade, u običnoj stolici. I sve je tu: i ekipa, i kamera, i tonska tehnika. A ne vidi se, nisu uočljivi, a ni bilo čime naznačeni. Škafar je majstor za intervju. Pravio je seriju razgovora sa potpuno anonimnim osobama, uvlačio se, zavlacio u njihovu intimu, ali ne i razotkrivao, razgrađivao, zloupotrebljavao bića koja su mu se ispovedala. Nudio na prodaju njihove ispovesti – da. Ali ne da zaradi na nevinim dušama, već da proširuje ideju o spoznavanju sebi bližnjeg, da kaže: evo šta radi život, gde vode putevi sudbine. Ne na trafici, ne i na mreži, diskretno među prijateljima, koji razumeju njegovu potrebu da istražuje. I sada, kada je u kadar postavio glumice Štefku Drolčevu i Ivanku Mežan, samo ovlaš je pustio da mu one „kreiraju“ kontekst. Do izvesne mere, Drolčeva vodi svoj monolog kao „iz glave“, improvizuje, ali samim tim i odaje nemoć glumca da se oslobodi svog zanata, maske i mime, bez koje se oseća nagom i suvišnom. Škafar ostavlja početak, pušta da postepeno pratimo preobražaj. Reči mogu štošta da prikriju, pokreti da se kontrolišu, ali dužine čine svoje. I poljsko cveće. I hrast. Drama se odvija po činovima. Dugačak kadar se spaja u scenu, statičnu, bez ometanja ičim što bi moglo da

¹ Deklica in drvo (2012), 83 min / neznan, celovečerni film; režiser in scenarist Vlado Škafar; direktor fotografije Marko Brdar; nastopajoči: Štefka Drolc, Ivanka Mežan, Helena Koder, Joni Zakonjšek.

vulgarizuje prizor. Ikona koja priča. Onda jedna reč koja otkačinje, menja temperaturu, pritiska – majka. Devojka beži u zaštitničko majčinsko krilo od jada koji ju je snašao, od neuzvracene ljubavi, grešnog začeca. A lice pamti, nije to više stara glumica niti izlizana interpetacija, to je nevino devojče, istinski uplašeno. U strah se lice Drolčeve probrazilo i tu se zamrzlo.

Scena se proširuje. Ivanka Mežan u duetu sa Štefkom Drolčevom. Pod hrastom. Dve biografije, dva glumačka i životna iskustva. Melanholija Drolčeve naspram blage skepse i urođenog optimizma Mežanove. Bez remećenja ritma, sa koliko god hoćeš rezova, ali bez montažne intervencije, gradi se pripovest, preko dijaloga dve vrhunske sveštenice, koje i tu na livadi, u podnožju hrasta, izvode ritual očišćenja duše. Piknik. Uzimanje hrane – kao buđenje uspomena, kao ponavljanje; blizak, prepoznatljiv i shvatljiv prizor uvodi gledaoca u novi dijalog, u prisluškivanje. Ali da li je sve okolo indiferentno? Trava koja raste, cveće koje se otvara na suncu, insekti koji žive od rastinja? I hrast? Da li čuje? I kada se akterke udalje, pa odu kao iz života, u dugačkom mizanscen kadru ostaje drvo. „Da li nas čuje?“ pita se Mežanova. I nije važan ni puki tehnički snimak, ni gledaoci-voajeri prizora u kome dve stare glumice, prvakinje Slovenskog ljudskog gledališča, evociraju svoje uspomene. Ni reči. Dugi švenk po lišću, po grani, po stablu onoga što je bilo pre i što će ostati i kada tehniku ekipa spakuje i ode.

Da. Hrast ih je čuo.